

Záznam z jednání Výboru pro prevenci domácího násilí

konaného dne 17. března 2011

Místo schůze: Praha, Strakova akademie, místnost č. 201 (od 13:00 do 15:45 hod.)

Přítomné členky a členové (zástupkyně a zástupci členek a členů s hlasovacím právem):

	Jméno	Organizace
1.	<i>Budínová Adriena, Mgr.</i>	Občanská poradna Nymburk
2.	<i>Budínová Petra, Mgr., zástup: Mach Petr, Mgr.</i>	MPSV
3.	<i>Čechová Jitka, Mgr.</i>	Persefona o.s., Brno
4.	<i>Holušová Barbora, Mgr</i>	MV ČR
5.	<i>Hrubý Petr, Mgr.</i>	koordinátor prevence kriminality, KÚ Středoč. kraje
6.	<i>Krpálková Jindřiška, Mgr.</i>	Arcidiecézní charita Praha
7.	<i>Laurenčíková Klára, Mgr.</i>	nezávislá odbornice
8.	<i>Lineau Marie, Mgr.</i>	proFem o.p.s.
9.	<i>Potměšil Jan, Mgr.</i>	nezávislý odborník
10.	<i>Prokopová Zdeňka</i>	ROSA, o.s.
11.	<i>Spoustová Ivana, Ing. Mgr.</i>	proFem, o.p.s.
12.	<i>Šusterová Marie, PhDr.</i>	Intervenční centrum Praha
13.	<i>Úlehlová Dagmar, Mgr</i>	Spondea o.p.s.
14.	<i>Zelenková Martina, Ing.</i>	SKP-CENTRUM, o.s.

Omluveny/i:

	Jméno	Organizace
1.	<i>Frýdová Hana, Mgr.</i>	MŠMT
2.	<i>Hinková Olga, Mgr.</i>	Psychocentrum – manželská a rodinná poradna kraje Vysočina
3.	<i>Hofmann Ondřej, Mgr.</i>	MSp
4.	<i>Jára Martin, PhDr.</i>	Liga otevřených mužů
5.	<i>Jonitová Bronislava, Mgr.</i>	MO
6.	<i>Knoblochová Helena, Mgr.</i>	Asociace podnikatelek a manažerek

Hostky/é:

	Jméno	Organizace
1.	<i>Gřivna Tomáš, JUDr.</i>	PrF UK
2.	<i>Lucie Horníková</i>	IC Středočeského kraje, Kladno
3.	<i>Matulová Nina, PhDr.</i>	Fakultní Thomayerova nemocnice
4.	<i>Alena Skoumalová, Mgr. Bc.</i>	Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje
5.	<i>Ševčík Petr, Mgr.</i>	MSp
6.	<i>Trešlová Lenka, Mgr.</i>	MSp

Sekretariát Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů:

Špondrová Pavla, Mgr. et Mgr., Šafařík Radan, Mgr.

Z celkového počtu **24** členů a členek bylo přítomno **14** osob s hlasovacím právem, tj. Výbor byl schopný se usnášet.

Program jednání – Výbor pro prevenci domácího násilí, 17.03.2011	
1. Schválení programu	J. Krpálková (předsedkyně)
2. Právní a finanční pomoc obětem DN – stav legislativních prací na zákoně o obětech t.č	L. Trešlová, T. Gřivna (hosté - MSp)
3. Nedostatky úpravy týkající se soudních znalců, kvalita soudně-znaleckých posudků	P. Ševčík (host - MSp), předsednictvo, N. Matulová (hostka – soudní znalkyně)
4. Stav projednávání návrhu novely ke střídavé výchově	P. Špondrová (oddělení rovnosti žen a mužů), M. Lienau
5. Systémové řešení problematiky znásilnění	J. Potměšil
6. Národní akční plán prevence domácího násilí - aktuální stav projednávání	P. Špondrová/R. Šafařík (oddělení rovnosti žen a mužů)
7. Různé	diskuze

Ad bod 1 – Schválení programu

J. Krpálková představila přítomné hosty a hostky, uvedla navrhovaný program jednání a nechala o něm hlasovat. *Program jednání byl jednomyslně schválen.*

Ad bod 2 – Právní a finanční pomoc obětem DN – stav legislativních prací na zákoně o obětech trestných činů

L. Trešlová (legislativní odbor, MSp) členky a členy Výboru informovala o věcném záměru zákona o obětech trestných činů, který je jednou z priorit ministra spravedlnosti. Do konce září by vládě mělo být předloženo paragrafované znění zákona. Zákon se soustřeďuje především na procesní postavení obětí, směřuje k ochraně před sekundární viktimizací, rozšiřuje právo na informace a vychází z konceptu šetrného přístupu k obětem. Zákon má rovněž stanovit obecná pravidla pro spolupráci státu s NNO, především formou dotací. K návrhu zákona vznikla na MSp pracovní skupina, v jejímž čele stojí P. Gřivna, který je na jednání Výboru rovněž přítomen.

P. Gřivna doplnil, že ve své obecné části vychází zákon při definici oběti z předpisů Rady Evropy a OSN a zároveň definuje kategorii zvláště zranitelných obětí (především děti), kterým jsou přiznávána určitá práva, která základní kategorie oběti nemají. V případě smrti oběti budou práva oběti přecházet na pozůstalé. Celkově má zákon směřovat ke změně přístupu orgánů činných v trestním řízení k obětem.

Práva obětí budou rozdělena do různých skupin – právo na právní, sociální a psychologickou pomoc, právo na informace, právo na odškodnění obětí tr. činů. Okamžitou (právní, psychologickou a sociální) pomoc mají bezprostředně po spáchání trestného činu poskytovat akreditovaná centra. Zákon bude vymezovat kritéria pro získání akreditace. Bezplatná právní pomoc bude určena obětem sexuálních deliktů a trestných činů, jejichž následkem je těžká újma na zdraví a samozřejmě všem obětem, které si placenou právní pomoc nemohou dovolit.

Okamžitá pomoc bude určena širší skupině obětí.

K. Laurenčíková se dotázala, zda k zisku akreditace budou vznikat nové subjekty nebo zda se akreditace budou udílet těm současným.

T. Gřivna odpověděl, že akreditovány budou zřejmě především NNO, které již nyní obětem pomoc poskytují. Akreditovaným NNO bude určen zvláštní fond. Akreditaci přitom bude možné získat v omezeném rozsahu – např. na konkrétní území či na konkrétní oblast poskytování pomoci. Rovněž se počítá se vznikem seznamu akreditovaných center, který bude Policie ČR distribuovat obětem okamžitě po zjištění podezření na spáchání trestného činu. Oběti si pak dle své vůle ze seznamu budou moci vybrat akreditované centrum, na které se obrátí. Funkci akreditační komise bude plnit MSp. Akreditaci k poskytování právní pomoci budou moci získat i advokáti.

I. Krpálková vznesla dotaz směrem k subjektu, který bude dotace na činnost akreditačních center poskytovat.

T. Gřivna uvedl, že dotace bude poskytovat MSp v rozsahu nepokrytém MV. L. Trešlová doplnila, že u intervenčních center budou dotace poskytovány tak, jako v současnosti, pouze se tak bude dít na základě zákona.

K. Laurenčíková se dotázala, zda by bylo možné, aby Výbor dostal zákon k připomínce. L. Trešlová konstatovala, že zákon v rámci meziresortního připomínkového řízení bude k připomínce předložen i Úřadu vlády. R. Šafařík jej poté rozešle členkám a členům Výboru k případným připomínce.

I. Spoustová vyjádřila názor, že poskytování právní pomoci nemajetným obětem může z ústavněprávního hlediska zaváňet diskriminací. Rovněž upozornila na případy, kdy i majetné oběti fakticky disponují velmi malými finančními prostředky, např. po opuštění domácnosti a uchýlení se do azylového domu. T. Gřivna konstatoval, že zákon se zaměřuje i na tzv. zvláště ohrožené oběti (i oběti domácího násilí), a to i v případech, kdy nejsou nemajetní. Poskytovat bezplatnou pomoc všem obětem trestných činů je z hlediska veřejných financí nemožné.

I. Potměšil se dotázal, jaká kritéria budou uplatňována pro přiznání rozšířené pomoci. T. Gřivna objasnil, že to budou zvláště zranitelné oběti a oběti nemajetné, přičemž při stanovení kritérií se vychází i ze zahraničních úprav.

P. Mach upozornil na problémy, kterým MPSV čelí při zákonné identifikaci cílových skupin (MPSV má takto definováno přes 30 cílových skupin) a na problematiku zjišťování skutečných majetkových poměrů obětí. T. Gřivna ke zjišťování majetkových poměrů konstatoval, že toto je problém i v dalších oblastech. Vycházet se bude z čestného prohlášení oběti, přičemž pokud se později ukáže, že uvedené údaje nebyly pravdivé, bude možné odměnu za právní pomoc po oběti zpětně požadovat.

P. Mach ještě doplnil, že aktivity předpokládané v zákoně se ve velké míře překrývají s činností MPSV. T. Gřivna navrhl společné jednání mimo rámec tohoto Výboru, kde by se otázky překrývání řešily.

I. Potměšil vznesl dotaz k době, kdy bude pomoc poskytována. T. Gřivna upřesnil, že bude záležet na charakteru pomoci. Okamžitá pomoc bude krátkodobého charakteru, kdežto právní zastoupení může trvat i po celou dobu řízení.

I. Spoustová poukázala na problém u těch obětí, u kterých bylo trestní řízení zastaveno. Z pohledu trestního řízení nebudou tyto osoby považovány za oběť. T. Gřivna doplnil, že pro účely zákona o obětech trestných činů bude za oběť považována každá osoba, která o to požádá, dokud se neprokáže opak.

Diskuze k bodu 2 skončila. T. Gřivna a L. Trešlová vyjádřili přání zůstat i na projednávání bodu 5. *Systémové řešení problematiky znásilnění*, ale z časových důvodů poprosili o přesunutí tohoto bodu za bod 2. *K tomuto návrhu nebyly vzneseny námitky a přeřazení pořadí projednávaných bodů bylo jednomyslně schváleno.*

Ad bod 5 - Systémové řešení problematiky znásilnění

J. Potměšil připomněl, že k problematice znásilnění byla v rámci Výboru zřízena pracovní skupina. Ta se sešla na jednání dne 2. 2. 2011, na kterém vymezila základní problematické body, kterými by se měl Výbor zabývat. Zápis z jednání spolu s dalšími podklady vypracovanými J. Potměšilem byl členkám a členům Výboru před dnešním jednáním rozeslán. Pracovní skupinou byly identifikovány problémy v oblasti hmotněprávní úpravy (např. požadavek prokázání kladení odporu či nízká dolní hranice trestní sazby a možnost uložit podmíněný trest), procesněprávní úpravy (omezený přístup k bezplatné právní pomoci, nemožnost domáhat se náhrady imateriální újmy či opakované výsledky). Systémovým problémem je pak celkový necitlivý přístup k oběti a předsudky orgánů činných v trestních řízeních. Výstupem činnosti pracovní skupiny by mělo být zhodnocení právních předpisů v relevantních oblastech, návrh na zlepšení vzdělávání policistů a justice. Otázkou je, zda je pro MSp přijatelné případné otevření diskuze o rozšíření definice oběti.

L. Trešlová konstatovala, že procesní problémy jsou ve velké míře řešeny v zákoně o obětech trestných činů, který například zakotvuje právo oběti na volby pohlaví osoby vyslyšající. V oblasti hmotněprávní se MSp diskuzi nebrání, nicméně nový trestní zákoník byl přijat teprve nedávno a ochota zasahovat do něj zřejmě nebude velká. Problém dle jejího názoru leží spíše v soudní praxi než v zákonné definici. Rovněž se domnívá, že by měla být zachována určitá škála pro možnost rozlišení trestní sazby v jednotlivých případech a proto si nemyslí, že by se měla možnost udělit podmíněčný trest znemožnit.

K. Laurenčíková připomněla, z jakého důvodu se Výbor začal problematikou znásilnění zabývat – obrátila se na něj NNO Gender Studies se studií ke znásilnění, ze které vyplývají mezery a nedostatky v různých oblastech, včetně legislativy. Otázkou v současnosti je, zda činnost směřovat ke změně legislativy nebo ke změně právní praxe. Podobná debata byla vedena i u Národního akčního plánu prevence domácího násilí, který se zaměřuje především na praxi v různých sférách pomoci obětem a prevence domácího násilí. Otázkou je, zda je vhodné vytvořit obdobný strategický dokument pro oblast znásilnění.

L. Trešlová uvedla zkušenost MSp s tím, že jsou kladena velká očekávání na změnu legislativy, přičemž často tyto změny nemají kýžený dopad v praxi. Jako důležitější se ukazuje zaměření se na aplikovatelnost v praxi.

T. Gřivna doplnil, že nedávno dostal k připomínkám judikát NS ČR, ve kterém se řešila situace oběti znásilnění, která se aktivním způsobem nebránila. NS přesto dospěl k závěru, že je-li ze situace zjevný násilný přístup, pak se může jednat o trestný čin znásilnění i v případě, že oběť neklade aktivní odpor. Praxe se tedy pomalu mění a změna zákona by řešení pravděpodobně příliš nepomohla. Doporučil tedy volit cestu usměrňování praxe.

B. Holušová upozornila na aktivity Police ČR ve vztahu k přístupu k obětem znásilnění. Odkázala na projekt psychologické pomoci obětem trestných činů a program speciálních výslechových místností, která by policie měla využívat. V současnosti je zpracovávána analýza způsobu a míry využívání těchto speciálních výslechových místností. Rovněž poukázala na chystanou změnu vzdělávání policistů zaměřenou mimo jiné i směrem ke zvýšení komunikačních schopností.

K. Laurenčíková k další činnosti pracovní skupiny navrhla, že by měla být navázána spolupráce s jednotlivými rezorty a pozornost by měla být věnována vzdělávání. Otázkou je, co konkrétně by mělo být výstupem činnosti pracovní skupiny.

P. Špondrová doplnila, že cílem pracovní skupiny by mělo být dát Výboru podnět, který se v případě jeho schválení Výborem předloží Radě vlády pro rovné příležitosti žen a mužů. Rada následně může předložit vládě doporučení.

J. Krpálková se dotázala, zda pracovní skupina plánuje další jednání. J. Potměšil objasnil, že činnost pracovní skupiny zatím zdaleka ukončena není a že pracovní skupina bude ve svých aktivitách nadále pokračovat s cílem předložení podnětu Výboru. Rovněž přivítal možnost navázání spolupráce s MSp v této problematice. Do příštího jednání Výboru by se pracovní skupina měla určitě sejít a v práci na podnětu pokročit. J. Krpálková doplnila, že termín příštího jednání Výboru je 16. června 2011.

Před projednáváním dalšího bodu programu jednání opustili L. Trešlová a T. Gřivna.

Ad bod 3 – Nedostatky úpravy týkající se soudních znalců, kvalita soudně-znaleckých posudků

Slova se ujal P. Ševčík (host z MSp), který Výboru představil současný vývoj v oblasti legislativní úpravy soudních znalců a tlumočnicků. Hovořil především o chystaném věcném záměru nových zákonů o soudních znalcích a tlumočnících, které mají přispět k řešení nízké kvality některých znaleckých posudků a dlouhých termínů, v jakých jsou znalecké posudky vypracovávány. Nový zákon bude zavádět přísnější pokuty pro fyzické i právnické osoby, povinnost sjednání si pojištění pro znalce a zároveň povinnost soudů zaplatit za znalecké posudky do 30 dnů od jejich převzetí. Věcný záměr by měl být hotov do července letošního roku, přičemž pro paragrafované znění se počítá s termínem do konce roku. Již nyní se však ukazuje, že tyto termíny nemusejí být dodrženy, protože předmětná pracovní skupina při MSp na některých záležitostech nachází shodu jen velmi složitě.

Rovněž se uvažuje o novém centrálním seznamu znalců, který by spravovalo MSp. Povinné pojištění pro znalce se ukazuje jako nejvíce problematický bod. Zejména u znalců, kteří vypracovávají znalecké posudky v oblastech, ve kterých se potřeba posudku objevuje jen jednou či dvakrát do roka, je povinnost sjednat si pojištění komplikovaná. Především u lékařských posudků se počítá s prodloužením praxe potřebné pro získání příslušné kvalifikace. Nově by měla být zavedena povinnost skládat průběžné zkoušky z právního minima a praktické části. K přezkoumání kvalifikace by měly být zodpovědné příslušné vysoké školy a kvalifikace by měla být přezkoumávána v pětiletých intervalech.

A. Skoumalová poukázala na praktické problémy v oblasti znaleckých posudků, kdy policisté z Jihočeského kraje jsou z důvodu finančních nedostatků tlačeni k tomu, aby vypracování znaleckých posudků zadávali těm nejlevnějším znalcům. Kvalita některých takto zadávaných posudků je často velmi nízká, ovšem na zaplacení kvalitnějších znalců policie většinou nemá

peníze.

K. Laurenčíková vznesla dotaz, zda je v návrhu věcného záměru řešena situace špatné dostupnosti znalců v některých specializovaných oblastech a v některých regionech. Rovněž vyjádřila přání, aby mohl Výbor dostat věcný záměr k připomínkám. P. Ševčík odpověděl, že na návrh věcného záměru navazuje i systematizace oborů, ovšem je poměrně složité vytipovat obory s nedostatečnou kapacitou. Inspiraci při systematizaci chce MSp čerpat ze slovenské úpravy. P. Ševčík dále přislíbil zaslání pracovní verze věcného záměru, jakmile bude v alespoň trochu dopracovanější podobě (pravděpodobně v dubnu).

P. Špondrová se dotázala, zda se v návrhu počítá s odpovědností za škodu v důsledku poskytnutí špatného znaleckého posudku. P. Ševčík konstatoval, že MSp s tím ideově souhlasí, ovšem naráží na neochotu znalců. P. Špondrová odkázala na judikát NSS, který odpovědnosti znalců za nekvalitní znalecké posudky de facto zavádí. P. Ševčík uvedl, že zavedení odpovědnosti přímo do zákona naráží na silný odpor Komory soudních znalců, ale že se s ním zatím počítá. Zavedení pravidel týkajících se této odpovědnosti také navazuje na otázky povinného pojištění.

I. Spoustová poukázala na potřebu přezkoumatelnosti posudků. Je rovněž otázkou, proč by například psychologové a psychiatři měli být přezkoumáváni z právního minima, když se k právním věcem v rámci své činnosti vyjadřovat nesmí. Vyslovila se rovněž proti tlakům na rychlé zpracovávání znaleckých posudků a na obecné stanovování krátkých termínů, což by vedlo ke složité situaci těch znalců, kteří pracují v oblastech, kde je pro vypracování znaleckých posudků běžně nutné přečíst přes 3 000 stran dokumentů.

N. Matulová se rovněž vyslovila pro možnost přezkumu posudků a zároveň se dotázala, proč ona, jako klinická psycholožka, by měla skládat zkoušky z právního minima, když vyjadřovat se k právním otázkám jí vůbec nepřísluší. P. Ševčík vyjasnil, co se myslí zkouškou z právního minima. Má jít o pochopení úlohy a postavení znalce v rámci procesních pravidel. Je nutné, aby znalci byli dobře obeznámeni se svými právy a povinnostmi. K možnosti přezkumu P. Ševčík uvedl, že z pozice MSp se jedná o složitou problematiku, protože není jasné, které subjekty by k přezkumům měly být oprávněny.

I. Spoustová doplnila, že při stížnostech na znalecké posudky MSp stěžovatele odkazuje na soudy. J. Potměšil poukázal na problém, kdy by mohlo být možností požádat o přezkum posudku bezdůvodně zneužíváno v případech, kdy strana nesouhlasí s výsledným verdiktem soudu jako takovým. Na druhou stranu konstatoval, že existuje velké množství případů, kdy je kvalita posudků špatná a kdy je ke zpracovávání posudků ze strany znalců přistupováno velmi liknavě. Otázkou zůstává, kdo by měl být za přezkumy posudků odpovědný.

K. Laurenčíková požádala P. Ševčíka, aby při přípravě věcného záměru bylo pamatováno na otázku standardizace kvality posudků, jelikož z pohledu Výboru jde o problematiku zásadní.

N. Matulová potvrdila, že nízká kvalita některých posudků je v praxi skutečným problémem. Začínají sice vznikat instituce, které na kvalitu posudků hodlají dohlížet, ovšem tyto instituce zatím nemají žádné pravomoci.

Ad bod 4 - Stav projednávání návrhu novely ke střídavé výchově

P. Špondrová Výbor informovala o semináři ke střídavé výchově, který se konal dne 22. 2. 2011 v Poslanecké sněmovně pod záštitou Stálé komise pro rodinu a rovné příležitosti. Na semináři vystoupily některé členky Výboru a za oddělení rovnosti žen a mužů P. Špondrová, která stručně

informovala o obsahu příspěvku. Předmětný návrh novely zákona o rodině poslance Staňka byl Poslaneckou sněmovnou projednán ve večerních hodinách předchozího dne, tedy 16. 3. 2011. Návrh prvním čtením prošel a byl přikázán Stálé komisi pro rodinu a rovné příležitosti a Ústavně právnímu výboru. J. Potměšil doplnil, že pro návrh hlasovali především poslanci a poslankyně ODS, VV a TOP 09, zatímco opoziční strany byly proti návrhu. M. Lienau konstatovala, že má informace, že většina žen v Poslanecké sněmovně napříč politickým spektrem by měla hlasovat proti návrhu.

N. Matulová uvedla, že ji velmi zaráží, že by měl někdo nařizovat, jakým způsobem bude probíhat život dítěte. Z hlediska psychologického takto paušálně nařizovat střídavou výchovu je nesmyslem a vždy je nutné svěřování do střídavé péče řešit individuálně. J. Krpálková konstatovala, že Výbor je stejného názoru a odkázala na podklady, které členky a členové Výboru k otázce svěřování do střídavé péče poskytly.

I. Spoustová navrhla, aby na příští jednání Výboru byl přizván i Miloslav Macela z MPSV, který rovněž na semináři v Poslanecké sněmovně vystoupil. M. Zelenková návrh podpořila s tím, že se spolupráci s M. Macelou má dobré zkušenosti. Rovněž upozornila na chystaný návrh věcného záměru zákona o službách péče o dítě. R. Šafařík návrh věcného záměru členkám a členům Výboru rozešle.

M. Lienau doporučila, aby bylo jménem Výboru parlamentním výborům zasláno stanovisko Výboru k novele zákona o rodině. N. Matulová konstatovala, že v psychologické obci lze nalézt odborníky, kteří toto stanovisko určitě podpoří. M. Šusterová sdělila svou zkušenost z Berlína, kde odborníci na střídavou výchovu na základě německé zkušenosti nedoporučují a varují před náročností organizace života dítěte a rodiny.

Ad bod 6 - Národní akční plán prevence domácího násilí - aktuální stav projednávání

P. Šponďrová uvedla, že Národní akční plán prevence domácího násilí by měl být v následujících dnech předložen vládě (termín pro předložení je do konce března). Vládě se bude NAP DN předkládat bez rozporu.

R. Šafařík doplnil, že k materiálu bylo podáno 13 zásadních a 41 doporučujících připomínek, přičemž všechny zásadní připomínky se podařilo vypořádat na schůzce k vypořádání dne 18. 2. 2011 a v následné emailové komunikaci s připomínkovými místy.

Ad bod 7 – Různé

J. Krpálková se dotázala členek a členů Výboru, zda mají náměty na projednání v rámci bodu Různé. Nikdo ze zúčastněných se nepřihlásil.

J. Krpálková ukončila jednání a připomněla, že příští jednání Výboru se uskuteční dne 16. června 2011.

Jednání bylo ukončeno v 15:45.

Schválila:

J. Krpálková, předsedkyně Výboru

Zapsal: R. Šafařík, sekretariát Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů.